

Aires aristocràtics

Emili Vilà va arribar a viure a París com un autèntic dandi. El museu actual reproduceix amb exactitud l'ambient en què es movia. A sota, una de les fotografies que feia de les seves models, i un dels cartells publicitaris que van donar-li fama. LLUÍS SERRAT / MUSEU VILÀ

MUSEU EMILI VILÀ

Adreça:
Carrer Sant Pere, 25
Llagostera
Horaris:
visites concertades
Contacte:
972 83 02 53
Web:
www.museuvila.com

Descobrint Emili Vilà

El Museu Emili Vilà de Llagostera (Gironès), com tants altres museus petits sostinguts pel voluntarisme privat, ha tingut una història accidentada. El va obrir el setembre de 1967 el mateix artista a la casa on havia nascut, però la seva mort al cap de tres mesos, sense descendència, va deixar tot el llegat en mans d'un nebot, l'antropòleg i fotògraf Emili Ribas, que moriria també al cap de poc, el març de 1972, igualment sense el consol de res que s'assemblés a un parent pròxim com no fos la minyona, que havia acceptat anar a viure al casalot per assistir-lo durant la malaltia. Va ser així com Clara Bussot, una dona de fer feines, va heretar una de les col·leccions d'art més singulars i desconegudes del país: més de mig miler d'obres entre cartells publicitaris i cinematogràfics pintats a París entre 1912 i 1933, retrats d'un poderós realisme berlinès de personatges il·lustres de l'època, i paisatges insòlits de la Costa Brava de principis de segle, a banda d'un arxiu fotogràfic incalculable, sobretot de les models amb qui l'artista planificava les composicions dels cartells, i abundant documentació personal, cartes, catàlegs, notes de treball, quartilles autobio-

La reobertura del museu dedicat al pintor, cartellista i fotògraf de Llagostera al seu poble natal dóna ocasió per reconstruir una trajectòria apassionant i triomfal al París d'entreguerres

gràfiques i fins i tot un esbós de memòries tardanes, en castellà i de títol bastant dissuasiu, *Belleza, bondad, amor*.

Durant més de trenta anys, Clara Bussot va fer el que va poder, obrint el museu amb regularitat, més endavant només a hores convingudes, mentre anava venent part dels fons per fer front a les costoses despeses de mantenir una casa senyorial de tres plantes. Però els seus esforços per preservar l'esperit dels antics patrons van atraure també el pillatge. Alguns robatoris van tenir ressò internacional, com el de 1976, en què uns lladres van emportar-se la petita col·lecció de dibuixos de Modigliani, Degas, Corot i Toulouse-Latrec que Vilà havia reunit durant els seus anys de París, unes obres de fet mai autenticades que la Interpol va recuperar al cap de tres anys. Els cobejats Modigliani tornarien a desaparèixer el 1983, en una confusa operació de compravenda en què Clara Bussot va denunciar haver estat estafada per uns holandesos. Fos com fos, el museu va començar a decaure, ofegat per la seva pròpia imatge anacrònica, i va acabar tancant quan la propietària, també malalta, ja no va poder-se'n fer càrrec. A la seva mort, el fe-

Art de guerra

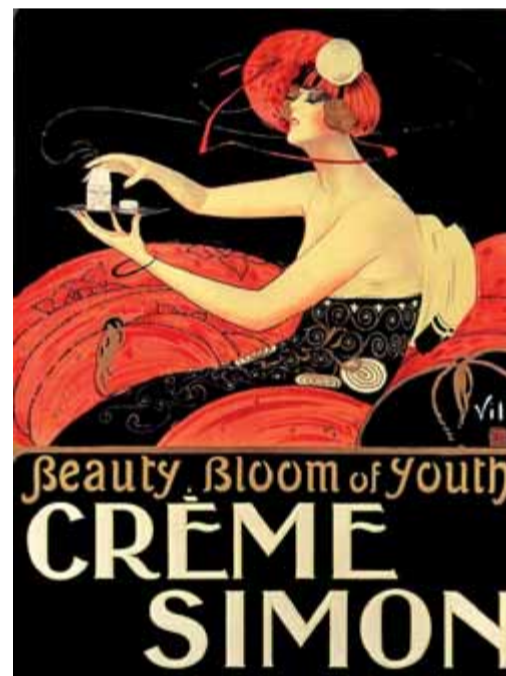
Una de les troballes més sorprenents obtingudes de la revisió dels papers de Vilà és la descoberta d'una sèrie de dibuixos anotats realitzats al front del nord de França, durant la I Guerra Mundial. La majoria estan datats el novembre de 1914, i van ser fets per encàrrec del diari *L'Echo du Nord-Est*, per al qual l'artista va cobrir també la mítica Setmana de l'Aviació de Reims de 1909.

brer del 2011, va llegir-ho tot al seu fill i els seus dos néts, que el mateix any van reobrir les portes del museu, de moment només amb cita concertada, amb el decidit propòsit de reactivar-lo. Un dels néts, Jeffrey Martí, que regenta amb el pare un conegut cafè del poble, va intentar l'any passat implicar la Generalitat en el projecte. No va tenir èxit, però va estar atent als consells que van donar-li els tècnics de Cultura i, des de llavors, dedica les poques hores que li queden lliures a mantenir el lloc web que ha creat per difondre el museu i l'obra de Vilà, a catalogar i fotografiar, per primera vegada, fins a l'últim dibuix de la col·lecció, i a revisar pacientment els centenars de papers personals que va deixar escrits l'artista, amb una lletra menuda, atapeïda i enèrgica, que revelen detalls insòlits i apassionants de la seva trajectòria.

De la forja al cartell

Amb 31 anys, Jeffrey Martí sap que un dels principals atractius del museu és l'artista mateix, l'enigma que envolta un pintor que va tornar a casa després de passar mitja vida a París i de convertir-se en un dels cartellistes més sol·licitats de l'època fins a llogar, al cèntric boulevard Voltaire, un palau amb ascensor privat i dotze balconades des d'on va assistir a l'arribada del corrent elèctric a París i on va rebre Pétain, Foch, Poincaré, Cambó i Madariaga, a més d'aristòcrates, potentats i algunes de les principals estrelles cinematogràfiques del moment, des de Hedy Lamarr a Joan Crawford, Jean Gabin, Lili Damita, Anita Stewart o Fernandel. Que el seu palau parisenc hagués servit antigament de taller de forja formava part de la poètica del destí, perquè la veritable formació artística de Vilà havia començat en una foneria, i no pas qualsevol: la dels Masriera i Campins de Barcelona, al costat de Manolo Hugué i dels germans Llucià i Miquel Oslé, abans de ser admès als tallers Ballarín i treballar com a dibuixant per a l'arquitecte noucentista Josep Goday a l'època que planificava els històrics fanals del passeig de Gràcia.

Emili Vilà i Gorgoll (Llagostera, 1887-1967) havia arribat a Barcelona amb la família el 1902 fugint, segons els seus escrits autobiogràfics, de la usura del cacic local, que havia arribat a fer la vida impossible al seu pare, un pròsper industrial taper membre de la lògia maçònica del poble. A la capital, va ingressar a l'acadèmia de Joan Baixas, que el recomanaria a la foneria dels Masriera quan estaven preparant el monument a Alfons XII amb l'escultor Marià Benlliure. Als 16 anys ja va rebre un dels premis de l'exposició de belles arts de Barcelona, reconeixement que repetiria al cap de dos anys. El 1906, el pare va aconseguir feina en una empresa tapera d'Épernay, a la Xampanya, i la família va invertir el poc que tenia a pagar els bitllets de tercera per traslladar-se a França. Per haver hagut de començar de nou en un país estranger, Vilà va saber espavilar-se de pressa. Almenys el 1909 ja feia d'il·lustrador per al diari *L'Echo*

du Nord-Est, per al qual realitzaria el 1914 una sèrie d'estampes que testimonien la vida quotidiana dels soldats al front durant la I Guerra Mundial, i aviat es va fer un nom com a retratista entre la classe alta de Reims.

El 1910, en un viatge a París per acompanyar la seva germana Consuelo, que arribaria a ser una distingida dissenyadora de barrets de moda, va decidir quedar-se a la capital, primer com a dibuixant a la foneria de la Val d'Osne, després com a avantatjat retolista als estudis Pathé, mentre vivia a Montmartre porta a porta amb el que ocupava Modigliani. El seu ascens va ser vertiginós, i en poc temps ja treballava també per a la Gaumont, la Paramount i la Fox, que li oferiria un contracte per establir-se a Nova York com a cartellista exclusiu, proposta que l'ar-

Solitud

Emili Vilà va veure sempre en el seu nebot el fill que mai no va tenir. De fet, pràcticament va afillar-lo, quan el marit de la seva germana va morir al front en la I Guerra Mundial. Pels seus papers privats, però, sabem que, almenys "durant cinc estius", va estar molt unit també a una tal Madame Blanche.

tista va rebutjar per no haver de separar-se de la família. El crac de 1929 frustraria també una exposició que els Wildenstein-Rothschild volien organitzar-li als Estats Units. Tornaria cada cop més sovint a Catalunya, fins a llogar-hi, en plena Guerra Civil, un pis al passeig de Gràcia de Barcelona i una finca a Sant Feliu de Guíxols que batejaria com Mas Miomi, el nom d'un joc de societats que havia patentat a França i que va resultar un fracàs rotund. La seva obra es decantaria cada cop més pel paisatge de la Costa Brava, d'un pintoresquisme molt del gust de la nova burgesia sorgida amb la postguerra. En realitat, però, ja pintaria poc més, consagrat de ple a recuperar la casa natal i a revalorar la seva florent etapa parisenc. *